

Analyse | kraka

27. marts 2014

Antallet af fattige i Danmark steg svagt i 2012

Af Kristian Thor Jakobsen

I 2013 fremlagde et ekspertudvalg deres bud på en officiel fattigdomsgrænse i Danmark. Dette notat anvender denne fattigdomsgrænse til at se på udviklingen i økonomisk fattigdom fra 2002 og frem til 2012.

Hovedkonklusioner

- **Antallet af økonomisk fattige er iflg. Krakas beregninger steget fra 23.500 i 2002 til 47.300 personer i 2012. Dermed er der tale om en fordobling i antallet af økonomisk fattige.**
- **Stigningstakten for antallet af økonomisk fattige fra 2011 til 2012 er dog klart lavere end i de forrige år. Dette afspejler bl.a., at antallet af personer, der ligger under den etårige lavindkomstgrænse, har ligget på omkring 350.000 siden 2009.**
- **Omkring halvdelen af de økonomisk fattige er enlige voksne, primært mænd. Desuden var omkring en fjerdedel af de økonomisk fattige, svarende til ca. 10.900 personer, børn under 18 år. Antallet af børn, der registreres som økonomisk fattige, er således steget med omkring 5.300 børn siden 2002, men faldt lidt fra 2011 til 2012.**
- **Personer fra ikke-vestlige lande uden for EU er overrepræsenteret i gruppen af økonomisk fattige i 2012. De udgør således omkring en tredjedel af gruppen af økonomisk fattige, mens de udgør ca. 6,5 pct. af den samlede befolkning i 2012.**
- **Den kraftige overrepræsentation afspejler bl.a., at personer fra ikke-vestlige lande uden for EU har en ringere tilknytning til bl.a. arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet sammenlignet med de øvrige befolkningsgrupper. Fx havde ca. 35 pct. af de 30-35 årige indvandrere med ikke-vestlig baggrund en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2012. Til sammenligning var den tilsvarende andel for personer af dansk herkomst på ca. 80 pct.**

Kontakt

Ledende økonom
Kristian Thor Jakobsen
Tlf. 3022 6792
E-mail krj@kraka.org

1. Baggrund

Regeringen nedsatte i maj 2012 et ekspertudvalg, der fik til opgave at belyse forskellige metoder til at opgøre fattigdom og samtidig komme med et udspil til, hvordan en dansk fattigdomsgrænse kunne fastlægges. Ekspertudvalgets rapport udkom i 2013 og fastslog ud fra deres fastlagte kriterier for økonomisk fattigdom, at der var 42.200 økonomisk fattige personer i Danmark i 2010. Som det fremgår af rapporten, er der væsentlige metodiske vanskeligheder ved at afgrænse antallet af fattige personer.

I dette notat anvendes ekspertudvalgets definition af økonomisk fattigdom til at vise udviklingen i antallet af fattige personer frem til 2012. Resultaterne i denne analyse kan afvige fra ekspertudvalgets og regeringens skøn, da datagrundlaget er forskelligt. . Beregningen og afvigelserne er nærmere beskrevet i appendiks.

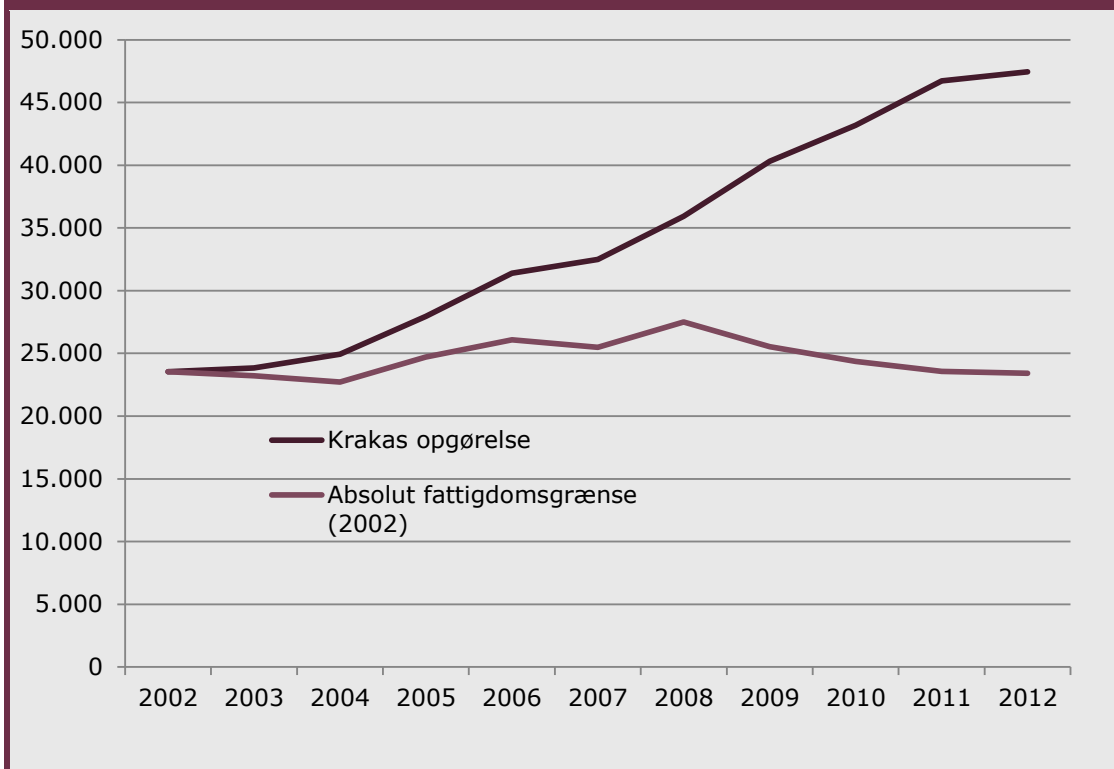
2. Udvikling i antallet af økonomisk fattige

Antallet af økonomisk fattige var iflg. Krakas beregninger på 47.300 personer i 2012, *jf. figur 1*. Dette svarer til en svag stigning på omkring 700 personer siden 2011, men mere end en fordobling siden 2002, hvor antallet af økonomisk fattige var 23.500.

Den generelle stigning i befolkningsantallet kan forklare en lille del – ca. 800 personer – af stigningen. Andelen af økonomisk fattige personer i Danmark er samlet vokset fra 0,4 pct. af befolkningen i 2002 til 0,9 pct. i 2012.

Hvis fattigdomsgrænsen var blevet fastsat på et absolut niveau ved fx at fastholde fattigdomsgrænsen fra 2002 opgjort i reale termer (dvs. i fast købekraft), ville antallet af fattige i 2012 være på omtrent samme niveau som 2002, altså ca. 23.500. Det afspejler at antallet af økonomisk fattige er opgjort efter en relativ skala, hvor det indkomstniveau, som afgrænser fattige personer vokser i takt med medianindkomsten i befolkningen (dvs. indkomsten for den person, som er præcist midt i indkomstfordelingen).

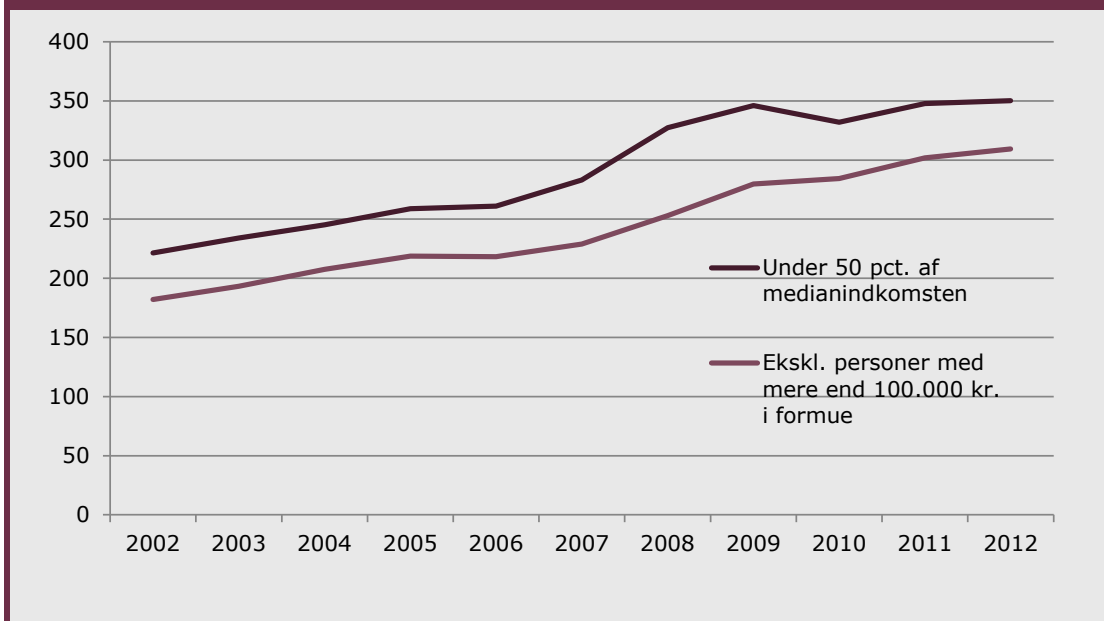
Figur 1: Antal økonomisk fattige personer, 2002-2012

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Stigningstakten i antallet af økonomisk fattige er faldet fra 2011 til 2012 sammenlignet de forrige år. Dette skal ses i lyset af, at antallet af personer, der havde en indkomst på under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen (svarende til den etårige lavindkomstgrænse), har været relativt stabilt omkring 350.000 personer siden 2009, *jf. figur 2*. Hvis der udelukkende ses på personer under den etårige lavindkomstgrænse, der ikke har en formue på over 100.000 kr. (i 2010 priser), er antallet svagt stigende fra 302.000 personer i 2011 til 309.000 personer i 2012 (se appendiks for en gennemgang af kriterierne for fattigdomsgrænsen).

Figur 2: Antal personer med en indkomst under den etårige lavindkomstgrænse), 2002-2012

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Godt halvdelen af de økonomiske fattige er enlige personer, *jf. tabel 1*. Denne gruppe er steget med 110 pct. siden 2002. For familier, der består af mere end en person, har omkring en tredjedel været enlige forsørgere med et eller flere børn. De sidste to tredjedele består af familier med mindst to voksne personer (over 18 år).

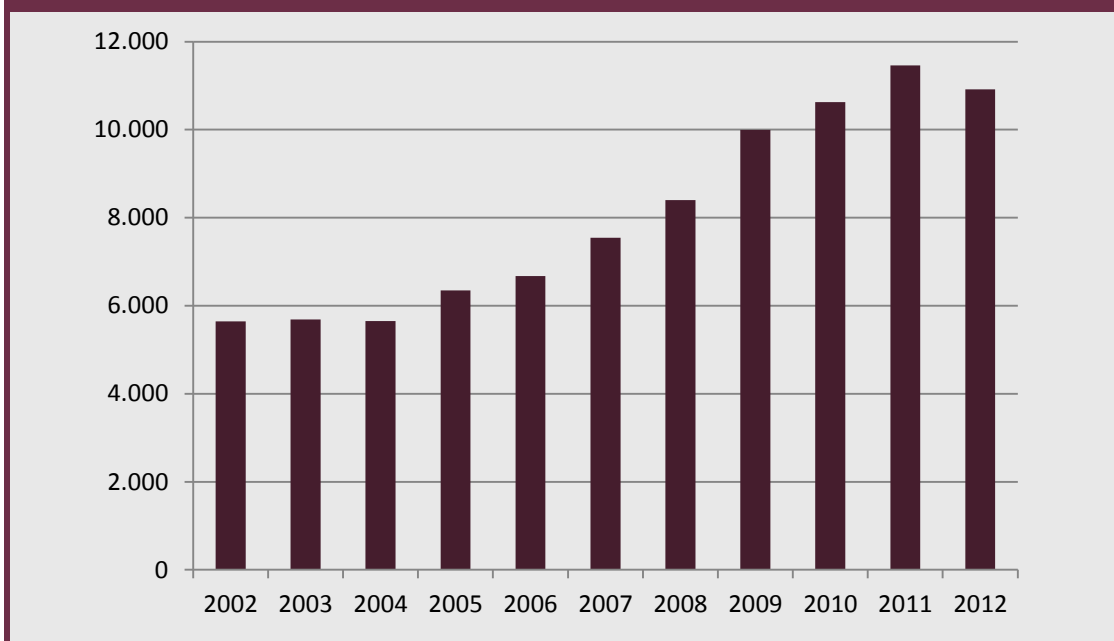
For de enlige er der en klar overvægt af mænd blandt de økonomisk fattige. Siden 2002 har mænd således udgjort knap 70 pct. i denne kategori. Dermed var der 17.500 enlige mænd, som indgik i gruppen af økonomisk fattige i 2012. For de enlige forsørgere er kønsfordelingen modsat. Her udgør kvinderne langt den største del af de voksne i familierne. Der er dog sket en lille stigning i andelen af mænd i denne kategori. Således udgjorde de omkring 10 pct. af de økonomisk fattige enlige forsørgere i 2002, mens den tilsvarende andel i 2012 var steget til ca. 15 pct.

Tabel 1: Antal økonomisk fattige, 2002-2012

År	Enlige	- heraf mænd	Enlig forsørger	Andel bestående enlige mødre (pct.)	Mindst to voksne i familien
2002	12.100	8.200	3.600	90	7.800
2003	12.200	8.200	3.200	90	8.400
2004	13.200	9.000	3.000	87	8.700
2005	15.200	10.300	3.700	89	9.000
2006	18.100	12.300	3.400	87	9.800
2007	17.600	11.800	3.700	86	11.100
2008	19.100	12.600	4.300	87	12.600
2009	20.200	13.300	5.400	86	14.700
2010	21.900	14.700	6.000	86	15.300
2011	23.900	16.300	6.700	85	16.100
2012	25.800	17.500	6.900	85	14.800

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

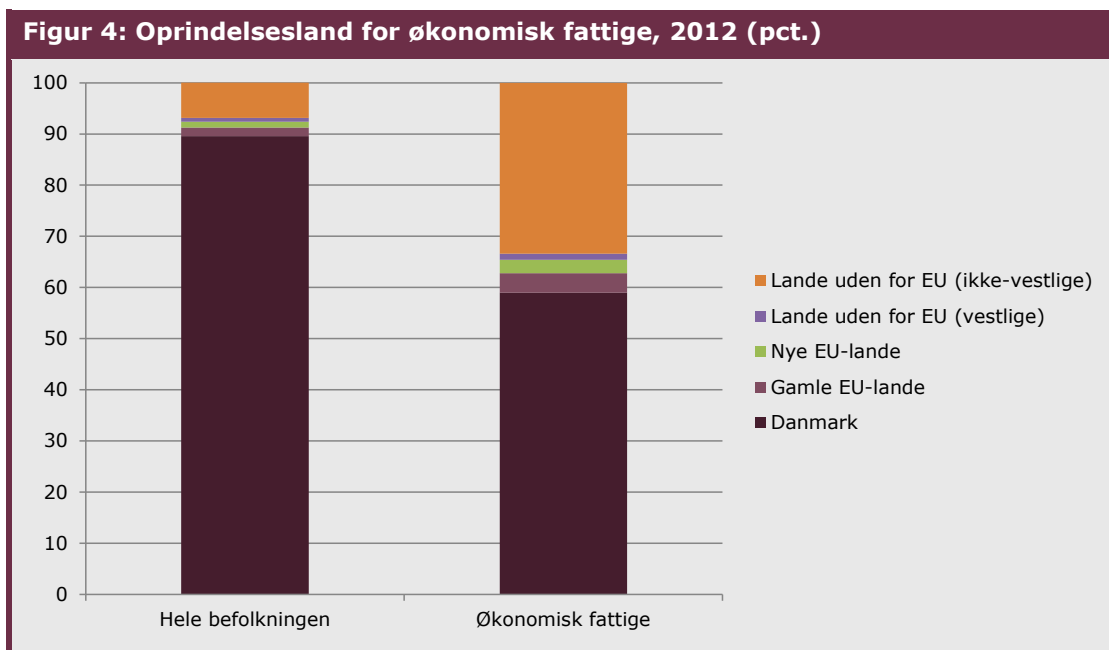
Omkring 11.000 personer eller knap en fjerdedel af alle økonomisk fattige var i 2012 børn under 18 år, *jf. figur 3*. Denne andel har været stabil siden 2002. Antallet af børn, der lever i økonomisk fattige familier er dermed vokset i takt med det samlede antal af økonomisk fattige. Således var der omkring 5.600 børn, der indgik i økonomisk fattige familier i 2002. Dette antal er næsten fordoblet i de efterfølgende år. Det skal bemærkes, at der for første gang siden 2004 faktisk skete et fald i antallet af børn i økonomisk fattige familier fra 2011 til 2012. Størrelsesordenen af faldet var i omegnen af 500 børn.

Figur 3: Antal økonomisk fattige børn, 2002-2012

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Der er en klar overrepræsentation af personer med ikke-vestlig baggrund blandt de økonomisk fattige, *jf. figur 4*. Således udgjorde denne befolkningsgruppe omkring en tredjedel af de økonomisk fattige i 2012, mens de udgjorde omkring 6,5 pct. af den samlede befolkning. Der er derved en klar tendens til, at personer med ikke-vestlig baggrund har en højere risiko for økonomisk fattigdom. Dette afspejler bl.a., at denne befolkningsgrup-

pe har en ringere tilknytning til bl.a. arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet sammenlignet med andre befolkningsgrupper.

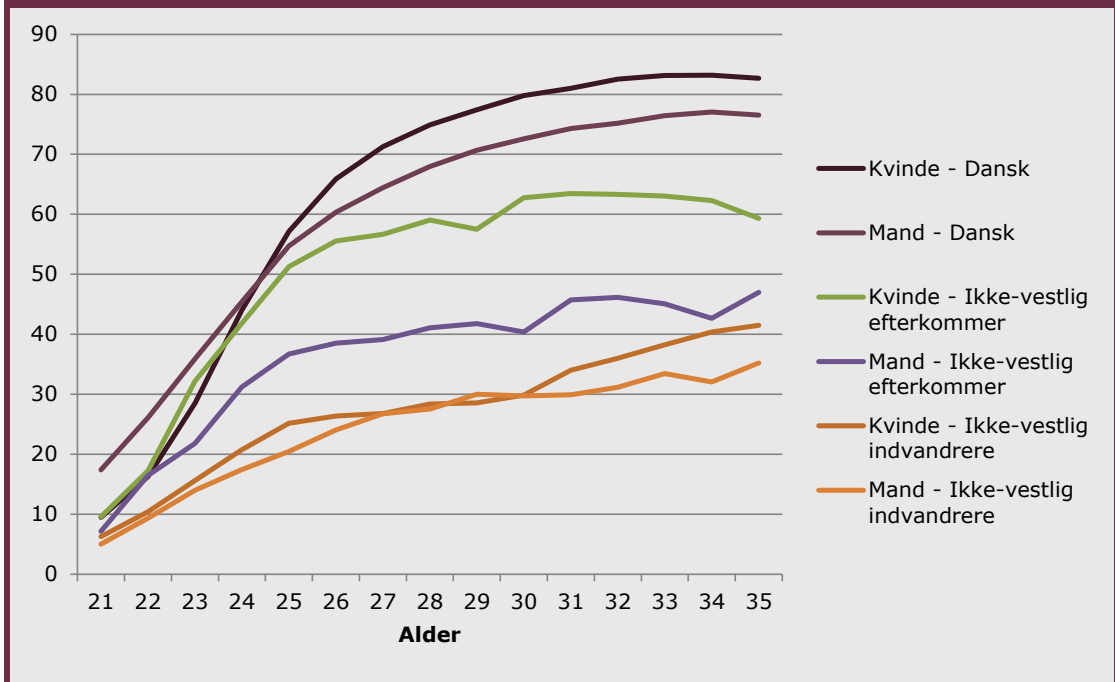

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Det lavere uddannelsesniveau ses bl.a. ved, at det kun var omkring 35 pct. af de 30-35 årige i denne befolkningsgruppe, der har opnået en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2012, *jf. figur 5*. For danskere var den tilsvarende andel ca. 80 pct. Det er særligt mænd fra ikke-vestlige lande, der ikke har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse, inden de er fyldt 36 år.

Der er en tendens til, at gruppen af efterkommere fra ikke-vestlige lande uden for EU klarer sig markant bedre end den samlede gruppe fra disse lande. Især kvindelige efterkommere har et markant højere uddannelsesniveau med en andel med erhvervskompetencegivende uddannelse på godt 60 pct. for de 30-35 årige i 2012. Mændenes tilsvarende andel lå på omkring 45 pct.

Figur 5: Andel blandt 21-35 årige, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, 2012 (pct.)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Appendiks

Regeringen nedsatte i maj 2012 et ekspertudvalg om fattigdom, der fik til opgave at belyse forskellige metoder til at opgøre fattigdom og samtidig komme med et udspil til, hvordan en dansk fattigdomsgrænse kunne fastlægges. Den samlede rapport fra ekspertudvalget udkom tidligere i år, og den danske fattigdomsgrænse blev således fastsat ved følgende kriterier:

- Indkomstgrænsen for fattigdom er defineret som 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen
- Personer og familier, som i 3 år i træk har en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten, betegnes som økonomisk fattige
- Personer og familier, hvor formue er over 100.000 kr. pr. voksen (2010-niveau korrigeret med udviklingen i medianindkomsten), bliver ikke inkluderet i gruppen af økonomisk fattige
- Studerende eller familier med voksne studerende indgår heller ikke

Indkomsten opgøres som den disponible indkomst, dvs. bruttoindkomsten fratrukket personlige skatter samt fradrag for pensionsindbetalinger. Således indgår kapitalindkomst samt et "imputeret afkast af ejerbolig" af den offentlige ejendomsvurdering i det disponible indkomstbegreb. Indkomsten bliver desuden ækvivaleret i forhold til husstandens størrelse og fordelt ligeligt ud på familiens medlemmer (hvorved der tages hensyn til stor-driftsfordele i forbruget i en familie).

I beregningsgrundlaget for medianindkomsten (efter udvalgets metode) indgår en række personer ikke. Blandt andet indgår følgende grupper af familier eller personer ikke:

- Børn under 18 år, der ikke bor hos forældrene
- Personer, der er blevet enker eller enkemænd i løbet af året
- Familier, der får beregnet en ækvivaleret disponibel indkomst på 0 kr.

Det medianindkomstbegreb, som indgår i beregningen, for et år bliver beregnet som et glidende gennemsnit af det pågældende samt de foregående to års medianindkomst korrigeret for lønudviklingen. Således opgøres økonomisk fattige på baggrund af indkomstdata, der strækker sig over 5 år.

Disse kriterier er i notatet anvendt med afsæt i en totaltælling fra Danmarks Statistiks (DSTs) registre. Det beregnede antal økonomisk fattige og antallet af personer i lavindkomstgruppen svarer stort set til de tal, som udvalget har offentliggjort, *jf. tabel 2*.

Tabel 2: Lavindkomst og økonomisk fattigdom 2010 ved forskellige dataafgrænsninger (antal personer)

	Krakas opgørelse	Ekspertudvalgets tal
Lavindkomst - etårig		
50 pct. af median, alle	331.888	323.124
50 pct. af median, inkl. formuegrænse	284.409	283.032
Økonomisk fattigdom - lavindkomst 3 år i træk		
50 pct. af median, alle	105.615	102.063
50 pct. af median, inkl. formuegrænse	82.347	82.359
50 pct. af median, inkl. formuegrænse, ekskl. studerende	43.185	42.183

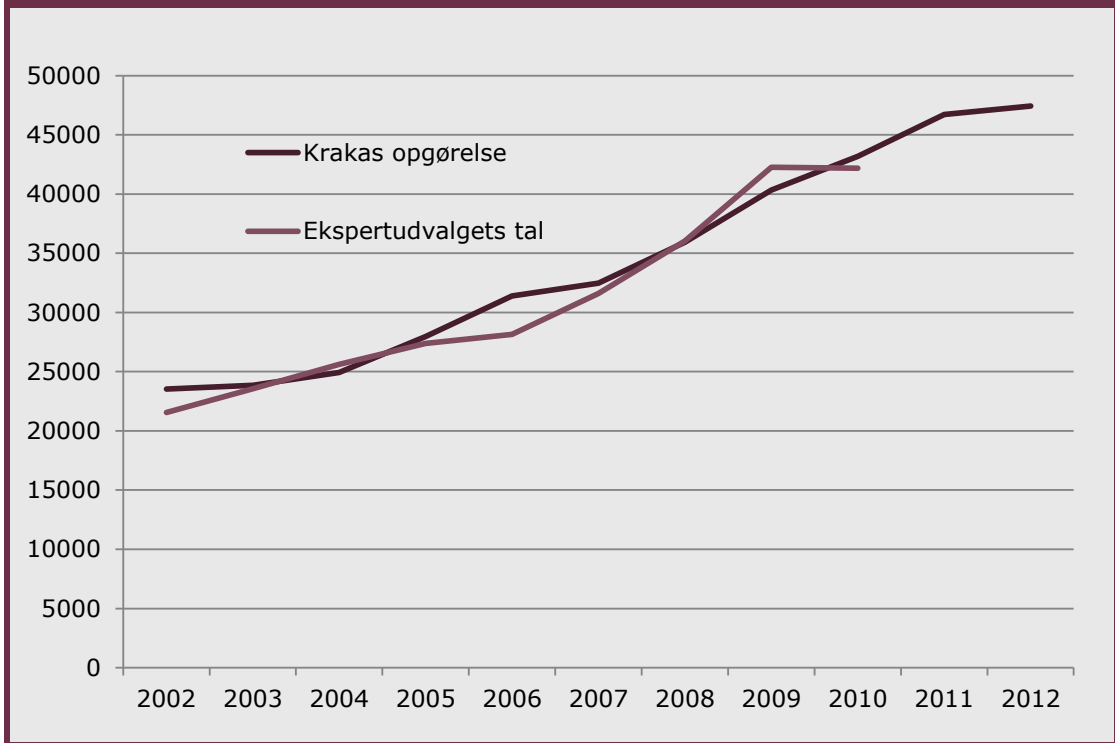
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og rapporten "En dansk fattigdomsgrænse – analyser og forslag til opgørelsesmetoder".

Der er dog forskel på de opgjorte tal. Forskellene skyldes især følgende forhold:

- Ekspertudvalgets datagrundlag er baseret på stikprøve af den danske befolkning på 33 pct. Krakas data er en fuldtælling af den danske befolkning.
- Ejendomsvurderingerne, der indgår i indkomstbegrebet i de forskellige datagrundlag, er forskellige.

Der er dog pæn overensstemmelse mellem ekspertudvalgets opgørelse af antallet af fattige over tid og opgørelsen i denne analyse, *jf. figur 6*.

Figur 6: Lavindkomst og økonomisk fattigdom 2010 ved forskellige dataafgrænsninger

Kilde:

Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og rapporten "En dansk fattigdomsgrænse - analyser og forslag til opgørelsesmetoder".